

این افراد در حرم امام علی(علیه) به خاک سپرده شده‌اند

در چند روایت از امام محمدباقر(ع) و نیز امام جعفر صادق(ع) نقل شده امام علی(ع) در قبر یا کنار قبر نوح(ع) به خاک سپرده شد. در روایتی دیگر امام صادق(ع) به یکی از اصحابش می‌گوید اگر قبر امیرمؤمنان(ع) را در نجف زیارت کردی، بدان آدم و نوح(ع) را نیز زیارت می‌کنی.

میراث

انوار علی من شجره الواحد والناس من اشجار الشتی

ریشه من و علی از یک درخت است و دیگر مردم از درختان گوناگون هستند.

برش

صفوان جمال

همچنین در خصوص فضیلت زیارت امام علی(ع) روایتی را از امام صادق(ع) نقل کرده است:
با امام صادق(ع) به کوفه رسیدیم؛ امام فرمود: اینجا حرم جدم امیرالمؤمنین(ع) است. سپس به سوی آن حرکت کرد و به من فرمود: قدم‌هایت را کوتاه بردار و سرت را پایین بیانداز؛ زیرا برای هر قدمی، برای تو ۱۰۰هزار حسنه نوشته شده، ۱۰۰هزار کار بد از تو پاک می‌شود، ۱۰۰هزار درجه بالا برده شده، ۱۰۰هزار خواسته‌ات برآورده و پاداش صدیق و شهید برای تو ثبت می‌شود.

شرف المکان

مریم شفیمی

درست نمی‌دانم نخستین بار چه کسی تقویم تاریخ را باب کرد. اینکه مثلاً امروز که سه‌شنبه ۲۲ فروردین ۱۴۰۲ و ۲۰ رمضان ...است درست یکی دو ساعت بعدتر یا قبل‌تر از این لحظه تو که زیر باد کولر نشسته‌ای و خوشی یکی مثلاً در ۵۰سال پیش قیام کرده یا ۱۰۰سال پیش یک شهر از دست رفته یا هزارو ۴۰۰ سال پیشتر جانی زخمی در بستر بیماری افتاده و ساعتی نمانده که رستگار شود. درست نمی‌دانم این زیرورو کردن تاریخ و بیرون کشیدن وقایع را نخستین بار چه کسی باب کرده اما من یکی هر صبح پیچ رادیو توی مغزم می‌چرخد و موزیکی رعب‌آور در ذهنم پخش می‌شود و پشت‌بندش اضطراب همه وجود را می‌گیرد که امروز چه روزی بوده؟ چند جان در این تاریخ از دست رفته، کدام خانه ویران و یا کدام قصر آباد شده و اینجوری از پس این سؤال‌ها روزم شروع می‌شود و درست مثل آن مثل قدیمی که می‌گویند خون، خون را می‌کشد بعضی وقایع هستند که قدرتشان از همه تقویم‌ها و تاریخ‌ها بیشتر است و می‌توانند تو را از حالا بکشند توی تاریخ و با خود ببرند یا حتی بیشتر روز و روزگارت را هم تحت تأثیر قرار دهند.

برای فهمیدن حال این عقب و جلو شدن در تاریخ لازم نیست خیلی فاز عاطفی داشته باشی، کافی است قسمتی از آن واقعه یا آن شخص به گوشه‌ای از جانت گره خورده باشد. این حال را ما بچه شیعه‌ها خوب می‌فهمیم. برای همین روز ۲۰رمضان در هر سالی، چه سیاه باشد چه گل و بلبل، در هر فصلی چه بهار باشد چه سیاه زمستان، برای ما سیاه است. نه یک سیاه معمولی؛ از آن سیاه‌ها که تهش سرخ است. سرخی که به حرم یک مرد در دل تاریخ گره خورده است. حرم و شهری که گذشتگان درباره‌اش می‌گویند هر درهم بخشش در کوفه، معادل ۱۰۰درهم در جای دیگر و هر رکعت نماز، معادل ۱۰۰رکعت در جای دیگر است و هرکس بخواهد از آب بهشت وضو بگیرد و از آن بنوشد و غسل و شست‌وشو کند، از آب فرات استفاده کند. اگر می‌خواهی درباره این حرم و این شهر بیشتر بدانی ادامه ماچرا را با ما همراه باش.

برخی عنوان کرده‌اند آرامگاه کنونی حضرت

امیرالمؤمنین(ع) شامل رواق‌ها و ایوان‌های متعددی است که به دو بنای مختلف قدیمی و جدیدتر برمی‌گردند، اگرچه از لحاظ دوره و سبک مشابه همدیگر هستند. برخی معتقدند احتمال دارد بنای قدیمی‌تر، بنا و تغییرات شاه عباس اول و بنای جدیدتر نیز همان بنای شاه صفی باشد.

پس از به قدرت رسیدن سلسله صفویه در ایران، شاه اسماعیل صفوی در سال ۹۱۴ه‍.ق وارد بغداد شد و پس از آن، به زیارت امام حسین(ع) در کربلا و امیرمؤمنان(ع) در نجف مشرف شد. او هدایای نفیسی را به خزانه آستان علوی داد. در سال ۱۰۴۷ه‍.ق به دستور شاه صفی، نوه شاه عباس اول صفوی، حرم مطهر و صحن آن توسعه داده شد. برای این منظور، به دستور شاه صفی، خانه‌های مجاور حرم مطهر، از دو سمت شرقی و جنوبی خریداری و به صحن ملحق شد و بدین ترتیب صحن آستان از سه سمت توسعه یافت. بنای فعلی آستان مقدس علوی با برخی تغییراتی که در دوره‌های بعد ایجاد شد، مربوط به همین توسعه است. در سال ۱۱۵۶ه‍.ق، هنگامی که نادرشاه افشار به زیارت آستان علوی مشرف شد، دستور داد کاشی‌های سبزرنگی را که از دوره صفویه زینت‌بخش گنبد و گلدسته آستان بود، بردارد و به‌جای آن‌ها، از خشت‌های طلا استفاده کنند. بدین ترتیب، گنبد حرم علوی که تا پیش از

■ **تشییع شبانه و قبری پنهان تا ۱۰۰سال**
همان‌طور که می‌دانید حرم مطهر امام علی(ع) در شهر نجف در کشور عراق کنونی قرار دارد. معلوم است در زمان شهادت ایشان این محل چنین اسم و رسمی نداشته و بنا بر روایات، بر اساس وصیت حضرت علی(ع)، فرزندان ایشان امام حسن(ع)، امام حسین(ع)، امام حسین(ع) و محمد بن حنفیه به همراه عبدالله بن جعفر (همسر حضرت زینب(س)) بدن مطهر ایشان را مخفیانه در شب تشییع و در زمین مرتفعی در پشت کوفه مدفون کردند که به نام‌های نجف، ظهر الکوفه، الغری و... خوانده شده است.

■ **بنای حرم چگونه ساخته شد؟**
ابن طاووس در کتاب «فرحة الغری» روایتی از زیارت امام صادق(ع) از قبر امام علی(ع) نقل کرده که در آن عنوان شده امام صادق(ع) مبلغی را به یکی از اصحاب خود به نام صفوان جمال برای بازسازی قبر امیرالمؤمنین(ع) پرداخت کرده‌اند. فرطوسی معتقد است این روایت مربوط به زمان دیدار امام صادق(ع) با منصور دوانیقی است که احتمالاً در سال ۱۴۳ق بوده و عنوان کرده مقدر بازسازی و حدود بنا مشخص نیست. بر اساس برخی روایت‌های تاریخی، نخستین بار هارون الرشید دستور داد بنایی

به گفته روایات، پس از افول قدرت امویان، زمینه برای آشکار شدن قبر ایشان فراهم شد. با وجود این، زمان دقیق آشکار شدن مدفن ایشان مشخص نیست. براساس تعدادی از این روایات، برخی از ائمه(ع) از جمله امام زین‌العابدین(ع) و امام جعفر صادق(ع) مخفیانه به زیارت قبر جد

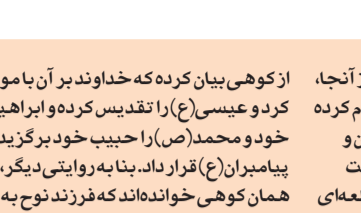

بنایی ساخته شده از ارادت

این، دارای پوشش کاشی‌کاری بود، طلاکاری شد. این کار با استقبال شیعیان روبرو شد. تعدادی از شاعران شیعه به فارسی، عربی و حتی ترکی و هندی، اشعاری را به این مناسبت سرودند. نادرشاه اموال بسیاری را صرف تعمیرات آستان کرد و هدایای فراوانی را به حرم امیرمؤمنان(ع) بخشید که بیشتر آن‌ها تا امروز در خزانه آستان علوی باقی است. همسر نادرشاه، رضیه بیگم، دختر شاه سلطان حسین صفوی نیز مبلغ بسیاری برای تعمیرات و بازسازی اماکن متبرکه وقف کرد؛ به‌طوری که بیشتر کاشی‌کاری آستان علوی از آن محل انجام گرفت. با توجه به تغییراتی که در بازسازی حرم حضرت علی(ع) در حال انجام است،

حضرت نوح(ع) بوده، دیده است. همچنین به گفته علامه مجلسی در کتاب حیاةالقلوب، حضرت آدم(ع) و حضرت نوح(ع) در ضریح حرم امام علی(ع) دفن هستند. عالمان و مراجع تقلید شیعه نیز در سال‌های مختلف در فضا‌های مختلف حرم دفن شده‌اند. برخی از آن‌ها

بر قبر امام علی(ع) ساخته شود؛ اما در مورد چگونگی این بنا اختلاف وجود دارد. این اتفاق مربوط به سال ۱۷۰ قمری است و پس از آن عنوان شده در سال ۲۳۶ قمری متوکل عباسی همان‌طور که به تخریب حرم امام حسین(ع) پرداخت، عمارت نجف را نیز نابود کرد. پس از آن، بناهای مختلفی بر این قبر در زمان‌های مختلف ساخته شد. عضدالدوله دیلمی و شاه صفی از افرادی بودند که بناهای باشکوهی برای آرامگاه امام علی(ع) بنا کردند. حرم امام علی(ع) در عصر کنونی بنای بزرگی با پنج ایوان، یک صحن بزرگ و یک روضه و ضریح است. بنای حرم پس از سقوط صدام در عراق و حضور ایرانیان در حال پیشرفت و بزرگ شدن است. در سال‌های اخیر، صحن حضرت فاطمه(س) در قسمت غربی حرم ساخته شده که فضای کلی حرم را تا ۱۴۰هزار مترمربع گسترش می‌دهد. بسیاری از فقها و علمای شیعه در این بنا دفن شده‌اند.

■ **فضیلت زیارت حرم امیرالمؤمنین(ع)**
براساس روایتی از امام صادق(ع)، هنگامی که زائر حرم امیرالمؤمنین(ع) دعا می‌کند، درهای آسمان به سویش باز می‌شود. صفوان جمال همچنین در خصوص فضیلت زیارت امام علی(ع) روایتی را از امام صادق(ع) نقل کرده است:
با امام صادق(ع) به کوفه رسیدیم؛ امام فرمود: اینجا حرم جدم امیرالمؤمنین(ع) است. سپس به سوی آن حرکت کرد و به من فرمود: قدم‌هایت را کوتاه بردار و سرت را پایین بیانداز؛ زیرا برای هر قدمی، برای تو ۱۰۰هزار حسنه نوشته شده، ۱۰۰هزار کار بد از تو پاک می‌شود، ۱۰۰هزار درجه بالا برده شده، ۱۰۰هزار خواسته‌ات برآورده و پاداش صدیق و شهید برای تو ثبت می‌شود. علاوه بر این روایت، روایات متعدد دیگری نیز نقل شده که چند نمونه از آن‌ها به شرح ذیل است:

پیامبر(ص): کسی که من یا علی(ع) را زنده یا مرده زیارت کند، خداوند نیز او را روز قیامت ملاقات می‌کند و گناهانش را می‌مزد. پیامبر(ص): کسی که من و علی(ع) و فرزندان‌ش را در حیات یا پس از رفتن از دنیا زیارت کند، ضمانت می‌کنم روز قیامت او را از سختی‌ها و مشکلات رها کنم و او را همراه خود و در مقام خود قرار خواهم داد.

■ **مقام امام صادق(ع)**

این مقام نزدیک در مسجد الرأس و سمت چپ کسی است که از باب الفرج (در جنوب غربی حرم) وارد می‌شود. روایت شده امام صادق(ع) هنگام زیارت امیرالمؤمنین(ع) در اینجا نماز خوانده است. حدود ۵۰سال پیش گنبد سفیدی بر فراز این بنا بوده و وسعتی برابر ۱۰۰ مترمربع داشته است. اما اکنون از این مقام، اثری نیست و در قسمت توسعه حرم قرار گرفته است.

■ **ناودان طلا در حرم مطهر امام علی(ع)**

وسط بالاترین نقطه ایوان‌های ضلع جنوبی، رو به قبله (دقیقاً روبه‌روی صورت مبارک) ناودان طلا قرار دارد که تنها راه خروجی آب باران از بالای گنبد و سقف ایوان و حرم مطهر است.

می‌گویند برخی این ناودان را همانند ناودان طلای کعبه می‌دانند؛ به‌طوری که هنگام بارش باران، آب آن را به نیت شفا جمع می‌کنند. برخی از زائران نیز زیر ناودان دو رکعت نماز به‌جا می‌آورند و با توسل به امام علی(ع) حاجت خود را از خدا طلب می‌کنند. البته بدون شک و براساس روایات موجود، نماز به قصد قربت در حرم هریک از امامان(ع) فضیلت دارد اما درباره ویژگی ناودان طلای حرم امام علی(ع) و دلالت بر دفن سر امام حسین(ع) در این مکان دارد.

عبارت‌اند از:

علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر حلی، مقدس اردبیلی، ملا احمد نراقی، شیخ مرتضی انصاری، میرزای شیرازی،سید عبدالله بهبهانی، شیخ محمدحسین غروی نائینی،شیخ عباس قمی و سید ابوالقاسم خویی.

گزارش

با آیین شب قدر در استان‌های مختلف
چقدر آشنا هستید؟

از نذر شیر تا علم شمشیر

مهدیه قمری | در شب‌های قدر برگزاری مراسم قرائت جوشن کبیر و قرآن به سر مرسوم است که در استان‌های مختلف کشور به میزبانی مساجد و اماکن مقدس برگزار می‌شود. اما هر کدام از استان‌ها در این شب‌ها آیین و مراسم خاصی هم دارند که قدمت هر کدام طولانی است. در این گزارش کوتاه می‌خواهیم شما را با برخی از این مراسم و آیین‌ها بیشتر آشناکنیم.

■ **قشم و مراسم «عَلم شمشیری»**

از جنوب کشور و جزیره قشم آغاز می‌کنیم، جزیره‌ای که همزمان با شب‌های قدر و فرارسیدن سالروز شهادت حضرت علی(ع)، تمام کوچه‌هایش سیاه‌پوش می‌شود. مردم این جزیره همزمان با شب‌های قدر مانند ماه‌محرم مراسمی با عنوان «عَلم شمشیری» برگزار می‌کنند، به این صورت که در نوزدهم ماه رمضان ساکنان قشم علم شمشیری که روی آن جمله‌هایی با خط کوفی نوشته شده را با پای پیاده از شهر به روستای حمیری می‌برند و تا پیش از غروب آفتاب آن را به شهر برمی‌گردانند.

■ **«ختم یا علی» در یزد**

به یزد می‌رویم، شهری که مردمانش به جز مراسم احیای شب قدر، آیینی به نام «ختم یا علی» دارند. آن‌ها در این مراسم پس از جمع شدن در مساجد، با تسبیح‌های هزار دانه ذکر یا علی می‌گویند. خواندن نمازهای هفت قل هو اللهی، دعای جوشن کبیر و ابوحمزه ثمالی و قرآن به سر گرفتن رسم‌های دیگر شب قدر در شهر یزد است.

در این مراسم مردم یزد به خواندن اشعاری مانند «یا الاله‌العالمین در باز کن/ یا امیرالمؤمنین در باز کن/ مشکلی افتاده در کار من/ یادوانگشت پدالله باز کن» و همین‌طور «سرکوه بلند فریاد کردم/ امیرالمؤمنین را یاد کردم/ امیرالمؤمنین ای شاه مردان/ دل ناشاد ما خوشحال گردان» و «ای خوانده تو را ولی ادرکنی/ بر تو ز نبی نص جلی ادرکنی/ دستم تهی و لطف تو بی‌پایان هست/ یا حضرت مرتضی‌علی ادرکنی» به‌منظور مددجستن از مولای متقیان امام علی(ع) نیز می‌پردازند.

■ **حرکت دسته‌های عزاداری به سوی مسجدها و تکیه‌ها در بیجار کردستان**
مردم کردستان در کنار برگزاری مراسم شب احیا به پخت و توزیع نذورات هم می‌پردازند و کمک به نیازمندان جزئی از برنامه‌های ویژه این استان است. البته مراسم ویژه بیجار در شب‌های قدر، حرکت دسته‌های عزاداری به‌سوی مسجدهاوتکیه‌هاست. در مسجد جامع قیای سنندج مردم تا نزدیک سحر دعا می‌خوانند و به راز و نیاز مشغول می‌شوند.

■ **نذر شیر در استان سمنان**

اهالی نقاط کویری استان سمنان در روز شهادت حضرت علی(ع) از انجام فعالیت‌های روزمره خودداری می‌کنند و مرسوم است دامداران شیر دام‌های خود را در این روز به فقرا و نیازمندان داده یا برای تهیه افطار و پذیرایی از نمازگزاران به مساجد محل می‌دهند.

■ **تجزیه‌خوانی در میناب**

میناب از شهرهای هرمزگان است. در این شهر مردم همزمان با شب‌های قدر به مراسم تجزیه‌خوانی می‌روند. مردم شهرهای دیگر هرمزگان نیز در زمان افطار شب‌های نوزدهم، بیست‌ویکم و بیست‌وسوم ماه مبارک رمضان قاری قرآن را به خانه‌شان می‌برند و برای آرامش روح درگذشتگان قرآن می‌خوانند.

■ **مراسم عزاداری در مسجدهای گلستان**
مراسم احیای شب‌های قدر علاوه بر منازل در مسجدهای استان گلستان نیز برگزار می‌شود، با این تفاوت که مردم این استان همزمان با شب‌های قدر در مساجدمراسم سینه‌زنی و عزاداری نیز برگزار می‌کنند.